

اهمیت زیرساختهای رسانه‌ای در دیپلماسی فرهنگی

فرستندگان منظومه پیام انقلاب اسلامی باید رسانه اثرگذار خود را جهت دستیابی به شبکه توزیع فراگیر به دست آورند؛ شبکه‌ای که علاوه بر برخورداری از فرهنگ متناسب با این پدیده به توزیع مناسب پیام نیز کمک کند.

فرستندگان منظومه پیام انقلاب اسلامی باید رسانه اثرگذار خود را جهت دستیابی به شبکه توزیع فراگیر به دست آورند؛ شبکه‌ای که علاوه بر برخورداری از فرهنگ متناسب با این پدیده به توزیع مناسب پیام نیز کمک کند.

به گزارش خبرگزاری مهر، هنگامی که از رسانه‌ها و اثرگذاری آنان در حوزه‌های مختلف صحبت می‌کنیم به طور قطع مسئله انتقال پیام یکی از اساسی‌ترین ارکانی است که باید درباره آن بحث شود، الگوی سنتی ارتباط از اجزای فرستنده پیام، پیام ارتباطی و گیرنده تشکیل شده است که بعدها این الگو تکمیل‌تر و کانال انتقال پیام نیز به آن افزوده شد؛ در گام‌های بعدی همواره کانال انتقال پیام که همان ابزار ارتباط نامیده می‌شود، محور مطالعات و یکی از ارکان موردتوجه کارشناسان بوده است.

اثرات ابزارهای ارتباطی

ابزار ارتباط یا بهتر بگوییم رسانه پایه‌پای پیشرفت فناوری دچار تحول شده است و برخی این تحولات را عامل اساسی تغییر در فرهنگ و روحیات اجتماعی مردم می‌دانند. در این باره می‌توان به دیدگاه‌های مارشال مک لوهان اشاره کرد، «او مدعی است که شیوه ارتباط یا روش انتقال معلومات و انتشار پیام نه تنها در رفتار و تصورات انسان مؤثر است، بلکه در سیستم اعصاب و ادراکات حسی او نیز نقشی تعیین‌کننده دارد، او پا را از این حد فراتر می‌گذارد؛ تا آنجا که می‌گوید «وسایل ارتباط جمعی که عامل انتقال فرهنگ است، تأثیری شگرف بر خود فرهنگ دارد.» به بیان دیگر انسان دوره رسانه‌های مکتوب با انسان زمانه رسانه‌های تصویری تفاوت می‌کنند و بخشی از این تفاوت به دلیل تغییر در همین وسیله انتقال پیام یا رسانه می‌باشد، طبیعی است که همین تغییر را با سرعت بیشتری می‌توان برای دوره رسانه‌های آنلاین متصور شد.

پس از شکل‌گیری مفهومی به نام رسانه‌های جمعی علاوه بر انتقال پیام مسئله‌ای تحت عنوان توزیع پیام مطرح شد، باقابلیتی که این رسانه‌ها در اختیار فرستندگان پیام قرار می‌دادند، آن‌ها می‌توانستند پیام خود را در شمار بالای یک روزنامه و یا تعداد زیاد دستگاه‌های گیرنده رادیویی و تلویزیونی تکثیر کنند؛ به دنبال این اتفاق شبکه‌های توزیع شکل گرفتند و پس از آن فرستنده‌های پیام به توزیع مناسب و هدفمند کار خود می‌انداشیدند.

صدور پیام انقلاب اسلامی

باید در نظر داشت که در دنیای کنونی صاحبان رسانه و هدایت گران شبکه‌های توزیع پیام جدی‌ترین نقش را در حوزه تأثیرگذاری بر افکار عمومی بازی می‌کنند، از همین رو تحولات سیاسی اجتماعی کشورها تا حدود زیادی متأثر از فضای رسانه‌ای داخلی و خارجی آن‌هاست؛ ردپای این مسئله را تقریباً در همه انقلاب‌ها و تحولات سه دهه اخیر در دنیا می‌توان یافت. می‌توان گفت آن دسته از تحولات سیاسی اجتماعی که توانسته‌اند رسانه‌های اثرگذاری را برای انتقال پیام خود به خدمت بگیرند از نفوذ، مانایی و ماندگاری بیشتری برخوردار بوده‌اند، این مسئله تا بدان جا مهم است که به اعتقاد کارشناسان زمینه الگوسازی برای سرزمین‌های دیگر را فراهم می‌آورد.

یکی از نمونه‌هایی که در این باره می‌توان از آن نام برد، انقلاب اسلامی ایران است، این انقلاب با طرح ادعایی جهانی و مطابقت با فطرت انسانی پا به عرصه گفتمان سیاسی بین‌المللی گذاشت و بحث «صدور انقلاب اسلامی» از همان سال‌های ابتدایی پیروزی آن در ایران مطرح بود؛ عوامل بسیاری در تحقق این هدف دخالت دارند و یکی از آن‌ها مسئله ابزارهای انتقال پیام انقلاب اسلامی است.

طبیعی است که بر اساس آنچه گفته شد فرستندگان منظومه پیام انقلاب اسلامی باید رسانه اثرگذار خود را جهت دستیابی به یک شبکه توزیع فراگیر به دست آورند؛ شبکه‌ای که علاوه بر برخورداری از فرهنگ متناسب با این پدیده به توزیع مناسب پیام نیز کمک کند.

تربیین‌های مجازی، منبرهای نو

درباره اشکال رسانه‌های انقلاب اسلامی مطالعات بسیاری انجام شده و درباره منبر و سخنرانی و نقش آن در اثرگذاری پیام این انقلاب کارهای شایسته‌ای به رشته تحریر درآمده است، آنچه باید در نظر داشت این‌که همچنان تأثیرگذاری گونه‌های انتقال پیام در انقلاب اسلامی اصالت خود را حفظ کرده‌اند اما تحول در عرصه رسانه، استفاده از گونه‌های جدید ابزارهای انتقال پیام را برای دستیابی به دامنه بیشتر توزیع، گریزناپذیر کرده است.

در عصری که صاحبان فرهنگ و اندیشه‌های مختلف در جهان می‌کوشند مخاطب خود را پیدا کنند و بر افکار عمومی اثر بگذارند، هر اندیشه‌ای که می‌خواهد جایگاهی داشته باشد باید ابتدا ابزار انتقال پیام را به درستی دریابد، شاید به درستی بتوان گفت که بسیاری از زمینه‌های موفقیت ترویج الگوی انقلاب اسلامی و تبلیغ پیام آن برای جهانیان به کمیت و کیفیت حضور رسانه‌ای انقلاب اسلامی وابسته است.

گام بنیادین توسعه زیرساخت‌های رسانه‌ای

گرچه تنها راه انتقال پیام ایجاد شبکه‌های تلویزیونی نیست و ایجاد و فعال‌سازی شبکه‌های اجتماعی نیز اثرات غیر قابل باوری دارند اما به دلیل دشواری سازماندهی این فعالیتها که جنسی جوششی باید داشته باشند که از توانمندی فکری و حرفه‌ای احاد شرکت کنندگان در این عرصه نشأت می‌گیرد اهمیت اقدامات متمرکزی مانند ایجاد شبکه‌های ماهواره‌ای و تلویزیونی با بُرد گسترده در این زمینه بیشتر مورد توجه قرار می‌گیرد. اما نباید فراموش کرد که تأسیس چند شبکه با حوزه نفوذ محدود نمی‌تواند ما را به تأثیرگذاری قابل‌توجهی برساند، در کنار این برخورداری از سیستم‌های زیرساختی ماهواره‌ای نیز برای ایجاد شبکه پخش مسئله مهم دیگری است که اگر به آن توجه نشود همان اتفاقی در انتظار چنین شبکه‌هایی خواهد بود که بر سر مبلغان پیام انقلاب اسلامی در اقصی نقاط دنیا افتاده است؛ یعنی برخورد، ایجاد محدودیت، محرومیت و قطع امواج ارتباطی. بدیهی است که پا گذاشتن در چنین عرصه‌ای همانند دیگر عرصه‌های انقلاب اسلامی چندان ساده نخواهد بود و مشکلات طبیعی کار در کنار موانع ایجادشده توسط دشمنان تفکر و اندیشه انقلاب اسلامی تلاش مضاعفی را می‌طلبد، بهره‌گیری از چنین فرصتی علاوه بر برخورداری از شرایط حرفه‌ای و تخصصی کار نیازمند رویکردی جهادی برای «صدور انقلاب اسلامی» است. نکاتی که درباره زیرساخت‌های شبکه‌های ارتباطی ماهواره‌ای گفته شد، در حوزه ارتباطات اینترنتی نیز صادق است و توسعه زیرساخت‌ها در این زمینه برای استفاده تا نقطه نهایی دستیابی به اهداف امری ضروری می‌باشد چراکه به نظر نمی‌رسد چنین فعالیت‌هایی در بسترهای فراهم‌شده توسط کشورهای که اندیشه انقلاب اسلامی منافع آنان را تهدید می‌کند، برتابیده شود. مسئله توزیع پیام در رسانه‌های مبتنی بر اینترنت جریان پرشتابی را به خود گرفته است و بازیگرانی که به ویژگی‌های این فضا توجه جدی داشته باشند، می‌توانند بهره‌برداری خوبی از این ظرفیت بدیع کنند؛ همان‌طور که در جریان بیداری اسلامی کشورهای منطقه آسیای جنوب غربی شبکه‌های اجتماعی و به‌طور کل فضای مجازی اثرات بی‌بدیلی برجای گذاشتند می‌توان از این تجربه‌ها برای توسعه گفتمان انقلابی در دیگر زمینه‌ها استفاده کرد.

لزوم سرمایه‌گذاری سخت‌افزاری و نرم‌افزاری

ارزیابی از تعداد رسانه‌ها و میزان نفوذ و اثرگذاری آن‌ها در حوزه افکار عمومی دنیا می‌تواند کارنامه موفقیت گفتمان انقلاب اسلامی را در حوزه توزیع مناسب و اثرگذار پیام خود تصویر کند، روشن است که توفیق در این زمینه به سرمایه‌گذاری در حوزه سخت‌افزاری و نرم‌افزاری رسانه‌ای نیاز دارد، در کنار آن نباید از یاد برد که در وضعیت موجود نیز حداکثرسازی ظرفیت‌های فعلی باید به‌عنوان نخستین گام مدنظر قرار گیرد. نقش شورای عالی مجازی در این رابطه بسیار پررنگ است گرچه این شورا حتی در تعیین دستورکار و تعیین وقت جلسات خود با مشکل روبروست!

تجربه‌هایی همچون شبکه‌های العالم و پرستی‌وی و حضور در فضای مجازی با ساخت شبکه‌های اجتماعی و سایت‌های خبری چندزبان باید ما را به این نتیجه رسانده باشد که کاستی‌های ما در انتقال پیام انقلاب اسلامی در این بخش با هیچ وسیله دیگری قابل جبران نیست و نتایج به‌دست‌آمده فعلی با هر بضاعتی به‌هرحال نمونه‌های بدون جایگزینی بوده‌اند.

ضرورت همین موضوع است که ما را وادار می‌کند تا دوباره از منظرگاه توزیع پیام، فعالیت‌های رسانه‌ای در حوزه صدور پیام انقلاب اسلامی را مورد ارزیابی قرار داده و در یک مقایسه تطبیقی، کاستی‌ها و راه‌حل‌ها را، پای میز برنامه‌ریزی و اجرا بیاوریم.*

*نویسنده: حسین اسماعیلی

منبع: پایگاه دبیرخانه شورای عالی فرهنگی آستان قدس رضوی